

Det er af Betydning, at det hele kommer til at forløbe jævnt og naturligt. Det er ganske vist at ønske, at der hvert Aar oprettes betydelig flere Brug end de 300, i alt Fald i en Del Overgangsaar; men, som sagt, jeg tror, der er en Grænse, da der ogsaa maa tages Hensyn til Finanserne.

I § 5 foreslaas der en Bestemmelse om, at der kan eksproprieres Jord til Byggegrunde med Havelodder. Vi fra vor Side udtrykte, da Lovforslaget sidst var til Behandling, den Opfattelse — og den har vi stadig —, at der kan være Tilfælde, hvor der maa gives en mere almindelig Regel med Hensyn til Ekspropriation netop af Jord til Byggegrunde med Havelodder; men denne Ekspropriation maa foregaa under betryggende Former. Jeg skal i denne Henseende henvise til de Ændringsforslag, som Venstre den Gang stillede, og som vi agter at stille paa ny. Inden man gaar til Ekspropriation, maa det være godtgjort, at man har forsøgt at købe Jord til rimelig Pris. Nu kan det naturligvis altid være en Skønsag, hvornaar der skal skrives til Ekspropriation, og der kan maaske være Grund til at overveje, om Indenrigsministeren for Købstadkommunernes Vedkommende og Amtsraadet for Sognekommunernes Vedkommende skal være med til at træffe Beslutning om, hvornaar det maa anses for paakrævet, at der eksproprieres Jord til Byggegrunde med Havelodder; men dette Spørgsmaal kan jo nærmere behandles i Udvalget. Vi vil, som sagt, have denne Ekspropriation foretaget under betryggende Former. I forrige Samling stillede vi Forslag om Nedsættelse af en særlig Kommission, og det agter vi at gøre igen.

I øvrigt var der jo i sidste Rigsdags-samling en ret udførlig Debat om Lovforslaget, og jeg skal i det hele taget henvise til mine Udtalelser den Gang. Jeg skal fremhæve, at vort Standpunkt er ganske det samme som den Gang: man kan faa Lovforslaget vedtaget, hvis man vil lade § 4 gaa ud og foretage en Ændring i § 5.

Hauge: At dømme efter de Udtalelser, som nu er blevet fremsat af det ærede Medlem fra Ribe (Brorsen), maa jeg antage, at Lovforslaget vil faa en krank Skæbne her i Rigsdagen — det kan jo nok

vedtages her i Tinget, men ikke i det andet høje Ting, idet jeg gaar ud fra, at det konservative Folkeparti ogsaa i denne Sag vil følge tæt op ad Venstre og slutte sig til det Standpunkt, at man ikke kan imødekomme Ønsket om at faa saadanne Bestemmelser indført i Loven, som sikrer, at man kan faa Jorden, hvor den virkelig er til Stede, og hvor Trangen ogsaa er til Stede. Det ærede Medlem fra Ribe spurgte meget højtideligt, om Forholdet var dette, at vi havde forelsket os i Tvangsforanstaltninger i Stedet for at nøjes med at faa Jorden til Købs, naar den blev udbudt til Salg. Jeg vil dertil sige, at det er vor Opfattelse, at der ikke vil blive stillet Jord til Raadighed i en Udstrækning, der svarer til Efterspørgselen, hvis der ikke bliver indført Ekspropriationsbestemmelser. Hvis vi derimod faar saadanne Bestemmelser, tror jeg, de vil virke ansporende paa adskillige Jordejere til at stille Jord til Raadighed. Saa længe Myndighederne ikke har Adgang til Ekspropriation, vil der blive krævet de højest mulige Priser, og disse vil blive fastholdt i videre Udstrækning end ellers; og da det, alt taget i Betragtning, alligevel vil blive dyrt at oprette Husmandsbrug, skøner jeg, at Loven vil blive i den Grad forringet, hvis Ekspropriationsbestemmelserne i § 4 udgaar, at den derefter kun vil have saare liden Værdi.

Jeg finder ikke Anledning til her at komme nærmere ind paa de enkelte Bestemmelser i Lovforslaget, der har været behandlet mere end een Gang her i Tinget. Det tager Sigte paa at skaffe Jord til Byggepladser og Havelodder til Arbejdere i Købstæder og Steder med købstadmæssig Bebyggelse, og det tager Sigte paa at skaffe Jord til Oprettelse af mindre Landbrug. Dette skal søges naaet ved, at der for det første bliver oprettet et Nævn bestaaende af 7 Medlemmer, en Formand og 6 Medlemmer, fordelte paa Landsdelene, saaledes at der bliver 2 for Jylland, 1 for Fyn, 1 for Lolland-Falster og 2 for Sjælland, Møn og Bornholm. Dette Nævn, der skal modtage Tilbud paa Jord, der ønskes solgt, og i øvrigt fungere som foreskrevet i Lovforslaget, vil neppe blive tilfredsstillende. Jeg skal under Forhandlingerne i det eventuelle Udvalg nærmere